

Life-programmet i Sverige

Fakta och siffror

LIFE-programmet har finansierat 165 projekt i Sverige med 130 samordnande stödmottagare och med totala projektkostnader på 621 miljoner euro, varav EU bidrog med 269 miljoner euro.

LIFE-programmet är EU:s finansieringsinstrument för miljö- och klimatpolitik. Det har drivits sedan 1992 och har medfinansierat mer än 5 500 projekt i hela EU och i tredjeländer, och har bistått med över 12 miljarder euro och bidragit med mer än 5 miljarder euro till miljö- och klimatskydd. Life-programmet bidrar fullt ut till målen för den europeiska gröna given.

Budgeten för perioden 2021-2027 uppgår till 5,4 miljarder euro.

Följande delprogram omfattas (*):

- **Natur och biologisk mångfald**
- **Cirkulär ekonomi och livskvalitet**
- **Begränsning av och anpassning till klimatförändringarna**
- **Omställning till ren energi** (första ansökningsomgång för projekt 2021) (*)

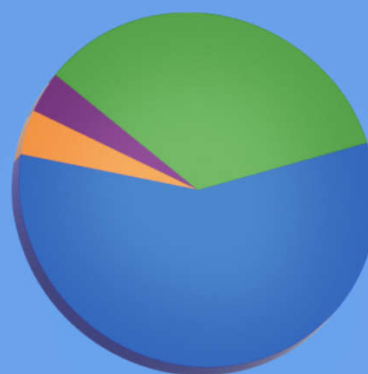
För mer information:

https://cinea.ec.europa.eu/life_en

'The future is green. The future is LIFE' leaflet

Tidigare och avslutade projekt benämns i detta dokument med den nya nomenklaturen för Life-programmet 2021-2027

165 LIFE PROJECTS (SINCE 1992)

Category	Nr of projects
Nature & Biodiversity	57
Circular Economy & Quality of Life	95
Climate Change Mitigation & Adaptation	6
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	7
Clean Energy Transition (*)	0

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN SWEDEN (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	621	269
Nature & Biodiversity	269	141
Circular Economy & Quality of Life	324.5	116
Climate Change Mitigation & Adaptation	26	11
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	1.5	1

LIFE Natur och biologisk mångfald

Inom ramen för programområdet Natur och biologisk mångfald ges stöd till standardprojekt för utveckling, tillämpning och främjande av bästa praxis i fråga om natur och biologisk mångfald, samt till "strategiska naturprojekt" (SNAP). Dessa nya projekt stöder uppnåendet av unionens mål för natur och biologisk mångfald genom att genomföra sammanhängande åtgärdsprogram i medlemsstaterna för att integrera dessa mål och prioriteringar i annan politik och andra finansieringsinstrument, bland annat genom ett samordnat genomförande av de prioriterade åtgärdsramar som antagits i enlighet med direktiv 92/43/EEG.

Fram till idag har LIFE Natur och biologisk mångfald medfinansierat 57 projekt i Sverige. Dessa projekt motsvarar en total investering på 269 miljoner euro, varav 141 miljoner euro är EU-bidrag.

De flesta av de avslutade projekten avsåg skydd och restaurering av habitat (t.ex. västliga tajgaskogar, myrar, lövskogar, gräsmarker, betesmarker och ängar, floder, skärgårdar, våtmarker, fennoskandiska trädklädda betesmarker, sandjordar, kustområden, gamla jordbrukslandskap, naturskogar och habitat med många träd och buskar) och arter (t.ex. fjällräven, flodpärlmusslan, den tjockskaliga målarmusslan och läderbaggen *Osmoderma eremita*, akustisk övervakning av hamntumlare och kontroll av den invasiva mårhundens). Projekten samordnades främst av lokala, regionala eller nationella myndigheter, samt ett forskningscenter och ett universitet.

För närvarande pågår åtta projekt i Sverige. De flesta är inriktade på att bevara och återställa habitat: nordiska boreala floder; semiakvatiska ekosystem; hotade ekohabitat; korallrev i kallt vatten; och EU:s rödlistade habitat, bilaga I, som är beroende av bete eller av att man slår hö och som finns på Natura 2000-platser i Sverige. Ett projekt syftar specifikt till att säkerställa sammanlänknings av vattendrag och återställning av ekosystem.

Ett strategiskt naturprojekt har samfinansierats i Sverige och pågår. Målen för GRIP on LIFE-IP-projektet beskrivs nedan.

Förbättring av livsmiljöer i våtmarker och ekosystemtjänster i Sverige (GRIP on LIFE-IP) LIFE16 IPE/SE/000009

Projektet GRIP on LIFE-IP kommer att hjälpa till att fullt ut implementera Prioritised Action Framework (PAF - Prioriterat åtgärdsramverk) för Natura 2000 i Sverige. Projektgruppen, som leds av Skogsstyrelsen, kommer att göra detta genom att förbättra livsmiljöerna i vattendrag och våtmarker, till förmån för de karakteristiska arterna och de ekosystemtjänster som de tillhandahåller, och genom att förbättra hållbar användning av vattendrag och våtmarker. De kommer också att öka medvetenheten om och bidra till att få en bred acceptans för den svenska PAF som ett verktyg för att uppnå målen i EU:s habitat- och fågeldirektiv; Öka den tillgängliga finansieringen genom att förbättra samordningen av befintliga medel; och bygga upp kapaciteten hos relevanta organisationer.

[Project summary](#)

Cirkulär ekonomi och livskvalitet

Åtgärder som stöds inom ramen för programområdet Cirkulär ekonomi och livskvalitet kommer att bidra till att uppnå EU:s viktigaste politiska mål, t.ex. övergången till en cirkulär ekonomi och att skydda och förbättra miljöns kvalitet och livskvaliteten. Inom detta programområde kommer strategiska integrerade projekt (SIP) att på regional, multiregional, nationell eller transnationell nivå genomföra miljö- eller klimatstrategier eller handlingsplaner som utarbetats av medlemsstaternas myndigheter och som krävs enligt särskild miljö-, klimat- eller relevant energilagstiftning eller EU-politik. Dessa projekt innebär också att intressenter engageras och främjar samordning med och mobilisering av åtminstone en annan finansieringskälla - EU, nationellt eller privat.

Detta programområde [tidigare LIFE Miljö och resurseffektivitet och Miljöpolicy och Information] har hittills medfinansierat 95 projekt i Sverige, vilket totalt utgör en investering på 324,5 miljoner euro, varav 116 miljoner har tillhandahållits av EU.

Ungefär en fjärdedel av de avslutade projekten var inriktade på ren teknik. De övriga huvudområdena handlade om följande och inkluderade farligt avfall; vattenförvaltning beträffande avrinningsområden; rening av avloppsvatten; förvaltning av skog och känsliga områden; stadsplanering; avfallshantering (framför allt farligt avfall och industriavfall, såväl plast- och (livsmedels-)förpackningsavfall); rening av avloppsvatten; energiförsörjning och förnybara energikällor (biomassa och sol); energieffektiva transporter; förbättring av vattenkvaliteten; återvinning/återbruk av avfall; bullerreducering; jordbruk (ekologisk och resurssnål odling för att begränsa och anpassa sig till klimatförändringen); design av ekoprodukter; riskhantering och minskning av föroreningar (i tandvårdssektorn); minskning av utsläpp av växthusgaser; och livscykelanalys. De vanligaste typerna av stödmottagare var multinationella och stora företag, lokala och regionala myndigheter, offentliga företag, forskningsinstitut, ett universitet, utvecklingsbyråer, icke-statliga organisationer samt små och medelstora företag.

Ett avslutat projekt har samfinansierats inom ramen för det tidigare programområdet Information och kommunikation. COM-U-projektet försåg 29 000 lärare och 340 000 barn i Sverige med information om EU:s miljöpolicy och relaterade frågor. Det utgjorde ett viktigt bidrag till att förbättra undervisningen om miljöfrågor för att lyfta fram en mer balanserad och praktisk syn på utmaningarna och möjliga åtgärder som kan vidtas för att hantera dem.

Det pågår nu sju projekt i Sverige. Dessa har fokus på: skydd av vattenreserver och förbättring av vattenkvalitet; teknik för förnybara energikällor (t.ex. småskalig biomassa, kraftvärmeproduktion); kommunalt avfall/deponi och återvinning av avfall; förvaltning av avrinningsområden; skydd av vattenreserver; rening av avloppsvatten; och cirkulär ekonomi (med en ny innovativ återvinningsprocess för matavfall).

Ett strategiskt integrerat projekt (SIP) har samfinansierats i Sverige inom detta programområde. Målen för projektet LIFE IP RICH WATERS beskrivs nedan.

Integrerat tillvägagångssätt för att uppnå motståndskraftiga ekosystem i norra Östersjöns avrinningsområde (LIFE IP RICH WATERS) LIFE15 IPE/SE/000015

Projektgruppen för LIFE IP RICH WATERS kommer att arbeta med vattenplanering, övergödning, konnektivitet, miljöföroreningar och andra frågor i syfte att fullt ut implementera förvaltningsplanen för avrinningsområdet (RBMP) i distriktet för norra Östersjöns avrinningsområde (2016-2021). Detta kommer att bidra till att uppnå målen i EU:s ramdirektiv för vatten, som kräver att alla vatten har god status. Projektgruppen kommer att använda de politiska instrument som anges i programmet för åtgärder i den regionala förvaltningsplanen (RBMP) för att på bästa sätt uppnå målen. De kommer att utföra konkreta och kapacitetsbyggande åtgärder som stöder antagandet av gemensamma metoder och bästa praxis och även genomföra innovativa åtgärder.

[Project summary](#)

LIFE Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Programområdet LIFE Begränsning av och anpassning till klimatförändringar kommer att stödja åtgärder som bidrar till att implementera 2030 års energi- och klimatpolitiska ram och uppfylla Europeiska unionens åtaganden enligt Parisavtalet om klimatförändringar. Projekten inom detta programområde kommer att bidra till en ekonomi som bygger på förnybar energi och är motståndskraftig mot klimatförändringar. Inom detta programområde kommer strategiska integrerade projekt (SIP) att på regional, multiregional, nationell eller transnationell nivå genomföra miljö- eller klimatstrategier eller handlingsplaner som utarbetats av medlemsstaternas myndigheter och som krävs enligt särskild miljö-, klimat- eller relevant energilagstiftning eller EU-politik. Dessa projekt innebär också att intressenter engageras och främjar samordning med och mobilisering av åtminstone en annan finansieringskälla - EU, nationellt eller privat.

Fram till idag har programområdet Begränsning av klimatförändring medfinansierat sex projekt i Sverige. Den totala investeringen i dessa projekt uppgår till 26 miljoner euro, varav EU bidrar med 11 miljoner euro.

Det slutna EffiSludge för LIFE-projektet renade processvattnet från pappersbruket, medan biogas genererades både från själva avloppsvattnet och från rester från avloppsvattenbehandlingen i samrötning med avfall från den norska fiskindustrin. LIFE LSO-projektet avslutades utan att resultat uppnåddes.

Fyra projekt pågår nu. Det viktigaste målet för projektet SUNALGAE för LIFE är att demonstrera ett nytt, höginnovativt algmaterial som leder till avsevärda förbättringar av effektiviteten för silikonbaserade paneler och paneler med tunn solfilm. Det övergripande målet för projektet LIFE UPHS är att demonstrera en innovativ metod för storskalig underjordisk energilagring som utnyttjar övergivna eller inaktiva gruvor. Syftet är att möjliggöra energilagring med en effektivitet på 70-80 % RTE (kvoten energi ut/energi in). Det övergripande målet för projektet LIFE NOVIOCEAN är att demonstrera ett nytt och höginnovativt koncept för vågenergi som är mycket mer kostnadseffektivt än befintliga vågenergikonverterare. Målet för projektet LIFE COASTadapt är att demonstrera ekosystembaserade åtgärder mot kusterosion och översvämningar som också främjar biologisk mångfald vid kusten och ekosystemtjänster. Projektet kommer också att bidra till EU:s rekommendation från 2002 om integrerad förvaltning av kustområden (ICZM) och till kommissionens förslag från 2013 om ett nytt initiativ om fysisk planering av havsområden och integrerad förvaltning av kustområden.

LIFE Omställning till ren energi

Delprogrammet LIFE Clean Energy Transition (Övergång till ren energi) bygger på programmen Intelligent Energy Europe (2003-2013) och Horizon 2020 Energy Efficiency (2014-2020) och fortsätter att stödja genomförandet av EU:s politik inom området hållbar energi. Det syftar framför allt till att underlätta övergången till en energieffektiv, klimatneutral och motståndskraftig ekonomi baserad på förnybar energi i hela Europa.

Delprogrammet LIFE Clean Energy Transition stöder projekt inom följande fem insatsområden:

- 1) Uppbyggnad av ett nationellt, regionalt och lokalt politiskt ramverk som stöder övergången till ren energi;
- 2) Snabbare teknikutbyggnad, digitalisering, nya tjänster och affärsmodeller samt förbättring av den relaterade yrkeskompetensen på marknaden;
- 3) Skapa intresse för privat finansiering för hållbar energi;
- 4) Stödja utvecklingen av lokala och regionala investeringsprojekt;
- 5) Involvera och stärka medborgarna i övergången till ren energi.

Vill du veta mer om LIFE?

- **Besök webbplatsen [LIFE](#) och [LIFE-projektdatabasen](#)**

- **Följ LIFE-programmet på sociala medier:**

- **Anmäl dig till [LIFE-programmets](#) och [CINEA Clean Energys](#) nyhetsbrev**

- **Kontakta den nationella kontaktpunkten för LIFE i din medlemsstat:**

Namn: Ms Emma BERGMAN
Ms Ana LINDHAGEN
Ms Emelie WALDEN

Adress: Virkensvägen 2
S - 106 48 Stockholm

Tel: +46 10 698 16 52
+46 10 698 11 09
+46 10 698 12 76

E-post: Emma.Bergman@naturvardsverket.se
anna.lindhagen@naturvardsverket.se
Emelie.Walden@Naturvardsverket.se

Webbplats: [Swedish Environment Protection Agency](#)

- **Kontakta ditt NEEMO-övervakningsteam**

NEEMO EEIG – ELLE sia
skolas Iela 10-8
LV - 1010 RIGA
Tel: +371 6 7242411
E-post: elle@neemo.eu

Pågående projekt inom LIFE Natur & Biologisk mångfald

Projekttitel	Projektnummer	Projektets akronym och länk till sammanfattningen på nätet	Webbplats	Projektets löptid
Överbrygga de rumsliga och tidsmässiga luckorna i hotade ekohabitat	LIFE15 NAT/SE/000772	LIFE BTG	http://lifebridgingthegap.se	10/2017 -> 09/2022
Återställning för bättre motståndskraft, biologisk mångfald och status i nordliga älvar	LIFE18 NAT/SE/000268	Rivers of LIFE	https://www.riversoflife.se/	08/2019 -> 08/2025
Flodkonnektivitet, habitat och vattenkvalitet i riktning mot återställda ekosystem	LIFE18 NAT/SE/000742	LIFE CONNECTS	https://lifeconnects.se/	08/2019 -> 07/2025
Utveckling av metod för återställning av korallrevshabitat i kallvatten med implementering i Kosterfjord-Väderöfjorden, Sverige	LIFE18 NAT/SE/000959	LIFE LOPHELIA	https://www.lifelophelia.se/	08/2019 -> 07/2025
Återställning av EU:s rödlistade habitat enligt bilaga I, som är beroende av bete eller höslagning på Natura 2000-platser i Sverige	LIFE19 NAT/SE/000172	LIFE RestoRED	https://www.liferestored.se/	03/2021 -> 08/2027
ECOSysTem based REstoration And Management of boreal riverS (Ekosystembaserad restaurering och förvaltning av boreala floder)	LIFE19 NAT/SE/000333	Ecostreams for LIFE	https://www.ecostreamsforlife.com/	01/2021 -> 12/2026
Använda funktionella vatten- och våtlandsekosystem och deras funktioner som modell för att förbättra grön infrastruktur och implementering av PAF i Sverige	LIFE16 IPE/SE/000009	GRIP on LIFE-IP	https://www.skogsstyrelsen.se/en/about-us/our-task/project/grip-on-life/about-grip-on-life/	10/2017 -> 07/2025

Pågående projekt inom LIFE om cirkulär ekonomi och livskvalitet				
Projekttitel	Projektnummer	Projektets akronym och länk till sammanfattningen på nätet	Webbplats	Projektets löptid
God ekologisk status i en jordbrukså - " införande av integrerade buffertzoner med en holistisk metod	LIFE14 ENV/SE/000047	LIFE-GOODSTREAM	http://goodstream.se/	09/2015--> 12/2022
LIFE SURE – Sedimentupptagning och återanvändning på ekologisk basis	LIFE15 ENV/SE/000279	LIFE SURE	https://lifesure.kalmar.se/	08/2016--> 07/2022
HALOSEP " Innovativ metod för återvinning och återanvändning av spillvatten från förbränningsanläggningar i EU	LIFE15 ENV/SE/000265	LIFE HALOSEP	https://www.lifehalosep.eu/	07/2016--> 09/2022
Linköping Innovation Wastewater Eco-Hub	LIFE17 ENV/SE/000384	LIWE LIFE	https://lidkoping.se/4.4dc288a41793b1c9fa312d18.html	07/2018--> 06/2023
Demonstration av en unik rengörings- och återhämtningsprocess för ammoniak/kväve, som möjliggör 100 % återvunna gödningsprodukter	LIFE18 ENV/SE/000265	LIFE RE-FERTILIZE	https://www.easymining.se/re-fertilize/	07/2019--> 06/2022
Uppbyggnad av cirkulär biomassaanläggning	LIFE19 ENV/SE/000274	LIFE CB2U	N/A	01/2021--> 12/2024
Ökad resurseffektivitet och minskat avfall i systemet för livsmedelsproduktion.	LIFE20 ENV/SE/000266	LIFE RE:FOOD	N/A	09/2021--> 08/2024
Integrerad metod för att mobilisera resurser för tåliga ekosystem och bättre vatten i Norra Östersjöns vattendistrikt	LIFE15 IPE/SE/000015	LIFE IP RICH WATERS	https://www.richwaters.se/	07/2013--> 08/2022

Pågående projekt inom LIFE Begränsning av klimatförändringar samt LIFE Klimatanpassning				
Projekttitel	Projektnummer	Projektets akronym och länk till sammanfattningen på nätet	Webbplats	Projektets löptid
SUNALGAE - Innovativ process för att förbättra effektiviteten på solpaneler genom användning av alger	LIFE17 CCM/SE/000050	SUNALGAE for LIFE	https://swedishalgaeactory.com/project/eu-life-sunalgae/	07/2018 --> 12/2023
Anpassa kuster till klimatförändringar genom flera ekosystembaserade åtgärder	LIFE17 CCA/SE/000048	LIFECOASTadapt	https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/miljo-och-klimat/klimatanpassning/stranderosion/	06/2018 --> 12/2022
Demonstration av en unik process för storskalig underjordisk energilagring (UPHS)	LIFE19 CCM/SE/001227	LIFE UPHS	https://www.sens.se/17/51/pumped-hydro-storage-en/	07/2020 --> 12/2023
Uppskalning och demonstration av NoviOcean,	LIFE20 CCM/SE/001589	LIFE NOVIOCEAN	N/A	07/2021 --> 06/2025

en banbrytande vågkraftskonverterare : Vattenkraftverket i havet				
--	--	--	--	--